

ပြန်လည်

ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՈՒՄ. ՀՐԱՏԱԿ ՈՒ ԿԱՐԵՎՈՐ ՀԱՐՑ

ԼՂԴ կրթության և գիտության նախարար Ս. Ասրյանը դոցունեց նման թեմայով կոնֆերանսի անցկացումը, քանզի մասնագետների պատրաստման հարցը մեր պետության առաջնակարգ խնդիրներից է: Տնտեսության զարգացման հիմքում հենց ընկած է որակյալ մասնագետի պատրաստումը, որն, անշուշտ, սկսվում է հանրակրթական դպրոցից, շարունակվում միջին մասնագիտական և բուհական կրթությունում: Նախարարը դոցունեց նաև այն փաստը, որ ուսանողների ներկայությամբ է քննարկվում հարցը, և նրանք հնարավորություն ունեն լսելու, թե ինչ արդյունավետ միջոցներով պետք է դասախոսներն աշխատեն իրենց հետ և այն, ինչ նրանք ներկայացնում են որպես պահանջ՝ ապահովություն են դասին: «Սա բացառիկ նախադեպ է, եթե դասախոսը ձեր առջև հանդես է գալիս, թե ինքը ձեզ հետ ինչպես պետք է աշխատի: Այսինքն՝ որոք ել կարող եք գնահատական տալ, թե որ դասախոս ինչպես է կատարում իր պարտականությունը», - ասաց նախարարը: Արդյունավետ աշխատանքի արդյունքն, իհարկե, սովորողների բարձր գնահատականներն են, և ինչպես նկատեց նախարարը, նաև հետարարձ կապը պետք է գործի:

Նրանք իշնպես են յուրացրել հաղորդած նյութը ու նաև կարողանան ինքնուրույն աշխատանքի միջոցով հասնել մասնագիտական այնպիսի մակարդակի, որ ավարտելուց հետո դաշնան որակյալ կադրեր: Աշխիք օգտվելով՝ Ս. Ասրյանն անդրադարձավ նաև միջին մասնագիտական և բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում տեղի ունեցող բարեփոխումներին, որոնց գլխավոր նպատակը կրթության որակի բարձրացումն է: Խնդիր է դրվում բուհում ստեղծել նյութատեխնիկական հիմք, այնուհետև ունենալ բարձր որակավորումն դասախոսական կազմ, իսկ ուսանողներն էլ պետք է պատրաստ լինեն ստանալ խորացված գիտելիքներ: Ս. Ասրյանը ուսանողներին իրագելեց նաև, որ պետության կողմից հավասար դաշտ է ստեղծված պետական և ոչ պետական հավատարմագրված բուհերի համար: Տվյալ դեպքում «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի ուսանողներն էլ ստանում են պետական նմուշի դիպլոմ, հավասար իրավունքներով կարող են շարունակել հետքրուհական կրթությունը: Այսինքն՝ լավ մասնագետ դաշնալու բոլոր պայմաններն ստեղծված են: Մասն է քրտնաշան աշխատել և հասնել շոշափելի արդյունքների: Նա հույս հայտնեց, որ այդ կոնֆերանսից հետո բուհի աշխատանքներում նոր բարմություն կմտցվի:

Ենոյթ Են նատուրում, չի ավարտվում ուսանողների ուսումնառությունը՝ նրանք պետք է պատրաստ լինեն արտառուսումնական աշխատանքի, որը ներառում է ինչպես նրանց ինքնուրույն աշխատանքը, այնպես էլ արտառուսումնական բազմաթիվ միջոցառումներ, որոնց միջոցով ստանում են և գիտելիքներ, և անձի ձևավորման համար անհրաժեշտ պայմաններ: Եվ այստեղ մեծ դեր ունի ուսանողական խորհրդարություն: Նախարարը խորհրդարությունը տվեց ուսանողներին համալսարանի ղեկավարությանն ուղղակի հանգիստ չտալ, լինեն նախաձեռնող, հետաքրքիր միջոցառումների ակտիվ մասնակից: «Բուհի միայն այս չափանիշներով է կայանում», - ասաց նա:

Այսուհետև գեկուցումներով հանդես եկամ «Գրիգոր Նարեկացի» համալսարանի դասախոսները՝ «Դասախոսի մանկավարժական վարպետությունը, տակտը, հաղորդակցման ոճը և խոսքի մշակույթը» (դրսենություն՝ ՀՀ Վաստակավոր մանկավարժ Անուշավան Պողոսյան), «Դամալսարանում ուսումնական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպումն ու որակի բարձրացումը ժամանակակից բրոկի պահանջներին համապատասխան» (մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գրիգոր Հարությունյան), «Ուսանողի նկատմամբ մանկավարժական ճիշտ մոտեցումը որպես ուսումնական աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպման և որակի բարձրացման անհրաժեշտ պայման» (ղեկան, դրսենություն՝ Հայկ Հակոբյան)։

բյան), «Ուսանողների սեմինար գործնական պարապմունքների ինքնուրույն աշխատանքների արդյունավետ կազմակերպումը բուհում» (քանակիրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Տաթևիկ Սողոմոնյան) թեմաներով:

Նշված գեկուցումների շուրջ իր դիտարկումները ներկայացրեց ԼՂԴ ԿԳ փոխնախարար Արմեն Սարգսյանը: Նա ողջումնեց միջոցառումը՝ ասելով, որ Վերջին տարիներին ԼՂԴ բուհերում հաճախ են կազմակերպվում գիտական կոնֆերանսներ, սակայն դժբախտաբար, թիւ են կազմակերպվում գիտագործնական կոնֆերանսներ: Եվ այս առօրմով «Գրիգոր Նարեկացի» պետիհավատարմագրված համալսարանի նախաձեռնությունները խրախուսելի են: Փոխնախարարը սակայն, դիտողություն արեց այս կապակցությամբ, որ չնայած գեկուցողները հայրենասիրությունը, հայրենասիրական գաղափարախոսությունը, մանկավարժի տակտը, ուսուցանելու ձևերն ուսանողներին կրթելու հիմնական պահանջ են համարում, գեկուցումների մեջ մասն ավելի շատ բխում էր ոչ թե ներկա բարեկանությունների, այլ խորհրդային դպրոցի, ուսումնական հաստատությունների պահանջներից:

Գիտագործնական կոնֆերանսի աշխատանքներն անփոփեց ունկուուր Վ. Հակոբյանը: Նա ճիշտ համարեց ուսանողների հետ միասին երկուստեք թերությունների և անելիքների գիտական մեթոդների մասին խոսելը՝ համարելով, որ այդ ձևով կարող են դասաժամին հասմել կատարե-

լագործման: Նա շնորհակալություն հայտնեց հնչած առաջարկների և դիտողությունների համար: Նա այն կարծիքին է, որ պետք է կարողանալ ավանդականի վրա հենվելով՝ կառուցել նորը՝ ժամանակակից պահանջներին համապատասխան: Բոլորը ժամանակներում կրթությունը չի անջատվում դաստիարակությունից, բարոյական նորմերից:

Ուեկուրի համոզմանք՝ ուսուցման ելակետային փուլը լսարանում է, և շատ կարևոր է, որ դասախոսը պատրաստ մտնի լսարան: Ինչպես նաև կարևոր է, որ նրան պատրաստ ընդունեն լսարանում, այսինքն՝ ուսանողն ի վիճակի լինի ընկալել մատուցված նյութը, որը կօգնի նրան ինքնուրույն աշխատանք կատարելու: Բուհի հեկավարը շնորհակալություն հայտնեց ասված գեղեցիկ խոսքերի համար, ինչպես նաև խոստացավ հաշվի առնել դիտողություններն ու առաջարկները՝ ուսուցման գործնիքացն ավելի կատարելազոր-ծելու համար և Նարեկացու անվանը համահումը անուն ձեռք բերելու հասարակության մեջ՝ ասելով. «Որքան էլ էկրաններից, թերթերում գովազդենք մեր գործը, մեր առաջին գովազդը սկսվում է մեր լսարանից, որտեղ դասախոսը նախանձ ձեռքին մտնում է, և հաղորդակցություն է սկսվում դասախոսի և ուսանողի միջև: Ուրեմն՝ եկեք պատասխանաւորականը մոտենանք մեր խնդիրներին»:

II ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՆԱՐԱՏՈՒՄԸ

Նոյեմբերի 26-ից դեկտեմբերի 5-ը հանրակրթական հաստատություններում ԼՂՀ գնահատման և թեստավորման կենտրոնի կողմից անցկացվում է սովորողների արտաքին ընթացիկ գնահատում: Գթկ տնօրին Յու. Քարամյանի տեղեկատվությամբ՝ այն կազմակերպվում է 4-րդ, 6-րդ, 7-րդ, 8-րդ և 11-րդ դասարաններում՝ հետևյալ առարկաներից: 4-րդ դասարանում՝ մաթեմատիկա, մայրենի, 6-րդում՝ մարենատիկա, օտար լեզուներ (ֆրանսերեն, անգլերեն, ռուսաց լեզու), 7-րդ դասարանում՝ կենսաբանություն, ֆիզիկա, աշխարհագրություն, 8-րդում՝ հայոց լեզու, հայոց պատմություն, քիմիա, 11-րդ դասարանում, ինչպես միջտ, տարրերակված է: Խորացմանը ուսուցմամբ սովորողների համար՝ հայոց պատմություն, հանրահաշիվ, ռուսաց լեզու, անգլերեն, ֆիզիկա, քիմիա, մի խոսքով՝ բոլոր առարկաները՝ բացի կենսաբանությունից ու աշխարհագրությունից, միջնակարգ կրթությամբ սովորողների համար՝ բոլոր առարկաներից: Արտաքին ընթացիկ գնահատման այս տարվա նորությունն այն է, որ ընդգրկված են բոլոր 216 ուսումնական հաստատությունները, մասնաճյուղերի հետ՝ 230:

Դիշեցնենք, որ հարցն այս տարվա օգոստոսյան խորհրդակցության ժամանակ է բարձրացվել ԳԹԿ տնօրենի կողմից: Ընդհանուրապես, նախորդ տարիներին ուսումնական հաստատությունների սովորողների 50-60%-ն էր ընդգրկվում արտաքին գնահատումներում: Դպրոցների քանակը էլ չէր գերազանցում

60%-ը՝ իմնականում մայրաքաղաքի, շրջ-կենտրոնների և մեծ հանայնքների դպրոցները։ Փոքրաքանակ դպրոցները դուրս էին մնում գործնթացից։ Որպեսզի բոլոր հաստատություններն ընդգրկվեն, առաջարկվել է ինքնուրույնություն տալ դպրոցներին։ Վստահելով տնօրեններին, որպեսզի ստուգումներն անցկացնեն իրենք։ Կաա չունի, թե որտեղ է սովորում աշակերտը. բոլորից որպակ է պահանջվում։

Յուլ. Քարամյանի Վկայությանը՝ այս տարի
ընդհանրապես սկզբունքը փոխվել է: Թեստե-
րը ծրարված՝ արդեն նոյեմբերի 5-ից էին
ուղարկված դպրոցներ, ինչպես նաև անհրա-
ժեշտ օժանդակ նյութերը՝ առարկայական
կարգերը, աշխատակարգերը և այլն, որոնց
ծանոթանալով՝ դպրոցի տնօրենները պատ-
րաստ լինեն ստուգումների անցկացմանը: Է՞լ
ինչն է հիմք տվել արտաքին գնահատման վե-
րահսկողական գործընթացին ներգրավել
դպրոցի տնօրեններին: Գթե տնօրենին
խոսքով՝ նախորդ տարիներին գլխավորա-
պես կենտրոնն էր անցկացնում արտաքին
գնահատումը, բայց վերջում արդեն վստա-
հում էին դպրոցի տնօրեններին (նաևնագետը
մտնում էր, թեստերը բաժանում, դուրս գալիս՝
իսկողությունը որոնենով բնութենին):

Արյունքները ցույց են տվել, որ դպրոցի տնօրենի հրամանով հաստատված ներկայացուցիչների կողմից ավելի բարձր պատասխանատվություն է ցուցաբերվել։ Եվ այստեղից էլ միտք է ծագել՝ իսկ ինչո՞ւ

արտաքին գնահատումը չանցկացնեն դպրոց-ների տնօրինները: Տեխնիկական հնարավորությունները թույլ չեն տալիս, որ ԳԹԿ ներկայացուցիչները մտնեն բոլոր դպրոցները: Եվ հիմա այս ձևն է փորձարկվում: Ծիշտ է, որա համար պահանջվում են մեծ ծախսեր, մեծ ծավալի աշխատանքներ. 854 դասարան շուրջ 6700 աշակերտի ընդուրկմանք, աշխատանքները դարձյալ կստուգվեն ԳԹԿ-ում: Եթե արդյունքները մեծ քանակով կեղծված լինեն (ինչը ցույց կտա վերլուծությունը), արդեն անհմաստ կլինի արտաքին գնահատումը ըստների ուսուցիչների հակառակ:

մեծ, ծավալուն աշխատանք է, որով ոչ բռլոր ուսուցիչները կարող են զբաղվել: Իսկ գթե աշխատողները մասնագիտանում են դրանում: Գթե-Կ աստիճանաբար վերահսկողից պետք է օժանդակողի դեր ստանձնի (թեստեր կազմի և տրամադրի դպրոցներին), որոնք ել անցկացնեն ստուգումներ): «Անեն տարի աշխատում ենք նորանուժություն կատարել: Եթե տեղում կանգնենք, սովորություն կդառնա, և միայն կրկնություն կլինի»,- միտքը շարունակում է պարզաբանել կենտրոնի ղեկավարը:

Այսքանով հանդերձ, արտաքին ընթացիկ գնահատումը դպրոցների 50-60%-ում դարձյալ ԳԹԿ-ի կողմից է անցկացվում: Նպատակն է հետազոյւմ արտաքին ընթացիկ գնահատումն անցկացնել պարբերաբար, դպրոցները թեստային կարգով ստուգել հաճախակի: Իհարկե, դրա համար պահանջվում են նաև տեխնիկական, տվյալ դեպքում՝ տրանսպորտային միջոցներ, որպեսզի ոչ թե ԳԹԿ 2-3 ներկայացնելիք, այլ մասնագետները միահնգամից խնդրով նստնեն դպրոց և անցկացնեն ստուգումները, որպեսզի սիստեմատիկ աշխատանք տարվի դպրոցում:

Ի՞նչ ցույց կտան արդյունքները: Սպասենք
ԳԹԿ-ի վերլուծությանը:

այսպես է մտածում ԳԹԿ տնօրենը:

ԼԵՌՆԻԴ ԱԶԳԱԼՂՅԱՆ-70

ԱՅՐ ՄԻ՛ ԱՌՅՈՒԹԱՍԻՐԸ ՈՒ ՀԱՅՐԵՆԱԵՐ

1 Ազգալյանի բնականը ընթացքեւ էր մի խւկան զինագործական արհեստանցի, որստեղ Ազգալյանի ու մյուսների ինժեներական միտքը մնված էր հրաշքներ գործելու:

Ծուլտով՝ արդեն պատրաստ էին առաջին ինքնաշխան գենքերը, որոնք հաջողությամբ փորձարկեցին Կրագածի փեշերին: Բայց մեծ պայքարի համար շատ ուժեղ էին հարկավոր, և Ազգալյանը, քաջ գիտակցելով դրա անհրաժեշտությունը, իրենց պայքարին կցվելու կոչով դիմեց հայաստանաբնակ մտավորական-ներին: Լայն արձագանք, ավաղ, չեղավ. խորհրդային կարծրատիպերը խանգարում էին ճիշտ ըմբռնելու օրվա հրամայականը: Ինչ երգ ձավալ-վեցին պատերազմական գործողությունները, Ազգալյանը նույնպես մեկնեց մարտադաշտ, որտեղ էլ ծաղկեց նրա ռազմական տաղանքում:

Երբ գտնվուի, ուրաքանչափ զգի ամեն ինչից: Դայտնի է, որ երբ օտարազգի մի լրացրող հարցրել է նրան թե որն է Վերջինին «Դավանաբարեկան գույնը», Ազգալյանը ծնկի է եկել և մի բուռ հող վերցնելով՝ ասելով: «Սա է իմ գույնը»: Ինքը հեռու մնալու լով քաղաքական գործընթացներից՝ գտնում էր, որ բանակը ևս այս տի ապարագագական լինի: Այս պատճառով է նաև, որ հրաժարվել որում կուսակցության անդամագրվելուց:

Երբ ռազմական ուղին սկսելու վարդենիսի սահմանամերձ գյուղերից՝ Լեռնիդ Ազգալյանը հասակ մինչև Գետաշեն ու Շահումյան Ամեն տեղ էլ փայլում էր Ազգալյան:

ԴԲ:
Հաղթանակի համելու համար պետք էր ունենալ վարժեցված, բարձր ճարտունակությամբ բանակ: 1990-ին նույն ջանքերով ստեղծված բազմապահ և սպառագույն հենց ապահով գորակիամանատարի տաղանդը Նրա կենսագիրների վկայությամբ՝ Լեռնիդի ջոկատը նաև նակցել է 21 մեծ ու փոքր ճարտերի և ոչ մի պարտ տություն չի կրել:

հազմություն կատարելով հետև պահպան է կոչվեց՝ «Անվախտության բանակ»։ Անվանման նպատակը մեկն էր՝ վերարբնացնել հայի մեջ սեփական գինութ ու ունենալու գաղափարը, քանզի դարեր շարունակ չունենալով սեփական բանակ՝ հայ ժողովուրդը պարբերաբար տարածքներ է կորցրել, մատնելով պատրի ու թալանի։ Նա չէր ընդունում ֆիդայական խմբերով պայքարելու ձևը, գտնում էր, որ ֆիդայական անջատանջատ ուժերն ունակ չեն թշնամուն արժանի հակահարված տալու և հայրենիքն ազատագրելու ոստիցից։

Դա էր ուսանում նաև պատմությունը, որին լավ տեղյակ էր Լեռնիդ Ազգայիշյանը:

Լեռնիդի զինվորները ոգեշնչված էին իրենց հրամանատարով:

Որ հասալի, և զգայիշյալի սարքավորությունը տարի անց, հայ քաջորդության վարչությունը կազմակերպությունը հայության կողմէ է ապրել մեզ հետ մշտապես բողոք պահելով հայության համար:

Նա յորօրինակ զրավար էր, թե-
պես զինվորական կոչում չուներ,
հրաշալի էր տիրապետում մարտա-
վարական հնարքներին: Դամաշ-
խարիային պատմության մեջ քերը
կան, ովքեր խաղաղ աշխատանքից
ճարահան անցնելով ռազմական
գործունեության, կարողացել են
կարճ ժամանակում անհրաժեշտ
հնություններ ծեռք բերել՝ դրանք
կիրակելով անմիջապես մարտի
դաշտում ու հաջողության հասնել:

Առաջարկը շնորհ գնահատի-
լուագի մասին:

Ազգալյանը գիտեր գնահատել էր զինվորին. խստապահանց էր հենց մարտիկներին խնայելու նպատակադրությամբ: Արաջնորդվելով սովորվյան հայտնի կարգախոսով՝ նա գտնում էր, որ նախքան մարտադաշտ ուղարկելը պետք է զինվորը լավ վարժվի, որպեսզի կրվի ժամանակ կորուստներ քիչ լինեն: Եվ նրա նեկապարած ջոկա- արքունիությամբ:

տում զոհեր քիչ էին լինում, որն ավելի է շեշտում Լեռնիդի զրավարական տաղանդը։ Ազգալոյանը «Գլուխ պահող» հրամանատար չէր, հասկանում էր, որ ինքը պիտի օրինակ ծառայի զինվորի համար, ուստի նրա հետ միասին կստում էր բոլոր թժքարությունները։ Խույնիկ մարտիկներին դիմում էր հոգավակի դեմքով՝ դրանով կարևորելով զինվորի բացառիկ դերը ազգային-ազատագրական պայքարում։ Այդպիսի հրամանատարը չէր կարող կտւրք չփառնալ կամավորագրվածների համար։

Լեռնի Ազգալյանը ճպատակ ուներ ազատագրել որ միայն Արցախը, այլև բոլոր այն հայկական հողերը, որոնք դեռևս գերեվարված են դարավոր թշնամու կողմից: Այսպիսի գերնապատակը բխում էր մեծ հայրենասիրությունից, որով վաշվում էր Նվիյառա հայու հոգին: «Ո՛չ մի Կոտր աշխարհ կույր ան է»:

“ԼՂՅ կրթական հաստատություն Աերը նույնպես անմասն չէին Լ

Ազգալյանի հիշատակին նվիրված
միջոցառումներից:

Ներսի ծննդյան օրը ԼՂՀ գոհված պատմանարտիկների հարազատների միության հոլշարանաբարանում հանդիպում տեղի ունեցած մեծ հայրենասերի մարտական ընկերների ու հարազատների հետո Տեղի ունեցավ Գոհու Մարտիկյան՝ ով «Ապրելու բանաձև» խորագործ օքբերի շարք է ծննել բազում հայողոների հիշատակին, հերթական՝ «Սա Դայասուանն է՝ և Վերջ» Լ. Ազգալյանին նվիրված օքբի շնորհանդեպ:

Հ. զգալիքանը օսման 7 ամյակին նվիրված հանդիսավոր

ու էրգիրը վերստին հայրենիք տեսնելու երազանքը։ Ազգալյան Բալայան միությունը ստեղծել էր մի ռազմական ստորաբաժանում, որը երկարէ կարգապահությամբ, ռազմավարմանքի արդյունավետությամբ, նարտավարության բարձր հմացությամբ չիր ջրուն այսօրվա կանոնավոր բանակի լավագույն ստորաբաժանուների մակարդակին։ Առաջին սերնդի հրամանաւարներից էր Ազգալյանը։ Լեննիդը ու նրա նախնաների անունները պետք է Անրառվեն ազգի պատմական հիշողության մեջ՝ օրինակ ծառայելու սեղունըներին։- ասաց նա:

Միջոցառմանը ելույթ ունեցաւ

զինվորական կառույց: Արցախյան ազատամարտին նաևնակցող երիտասարդների մեծագույն երազանքն էր լինել այդ բանակի շարքերում, և նրանք առանց տրտնջալու կատարում էին երկարատև ու դժվարին վարժանքները, հղում իրենց մարտական վարպետությունը: Այդ խստավորներուն ու պահանջվութուրունը մեկ գերազույն նպատակ ունեին՝ նվազեցնել զինվորների կորուստը: «Ազատագրական բանակը» հայտնի էր յուրօրինակ կազմապահությամբ, բարոյական կեցվածքով, մարտավարությանն անթերի տիրապետող անդամներով: Պետք է

արժանիքագույն աւագանականը՝ և ամենու արժանիքը լ. Ազգալյանի թռղած ժառանգությանը, որի ուսումնասիրությունն ու հետևողական կիրառումը կարևոր նպաստ կարող է բերել ազգային զաղափարախոսությանը տղողորված ու համանարդկային արժանիքների տեր հայ գինը պորի ծևավորնան՝ ՀՀ պաշտպանության նախարարի կողմից վերջերս առաջադրված խնդրի լուծնանը։ Ասուն են՝ հերոսները չեն մեռնում։ Երանք նիշայն ծնվում են, այնուհետև որոշ ժամանակ անց հանգրվանում են երկնականարում՝ դառնալով աստղաբույլի մի մաս։ Երկնականարում հանգրվանելով՝ լ. Ազգալյանը վերստին հավաստեց, որ թիժ է հայրենիքը սիրելը, որ հայրենիքը որպես գերագույն արժեք՝ պետք է պաշտել, քանզի սերն ավելի իրավունք է պահանջում, իսկ պաշտամունքը՝ պարտականություն։ Ապրելով ընդամենը կես դար, նա անձահացավ՝ պապօք սերունդների համար դաշնայլով քայլության, քաջության, հոգովոր նաքրության վառ օրինակ։ Ծնունդը շնորհավոր, հրամանատար, երկնային կյանքում ապրողներս ավետում ենք, որ Արցախը մեկնադիշությամբ կայացաւ։

«Ծանոթական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշանակիր Վլադիմիր Բալյայանի մայրը՝ Դարիկի Բալյայանը, ով ականատեսու և, ինչու չէ, նաև մասնակիցն է Եղել տղաների սիրանքի, մանրամասներ ներկայացրեց նրանց նարտական ուղուց:

Միջոցառանը ներկա էր Լ. Ազգայինակի քույր՝ Նելլի Ազգայինանը, ով, շնորհակալություն հայտնելով Եղբօր հիշատակն այդպես սիրով ու շուրջով նշելու համար՝ դրվագներ պատմեց նրա կյանքից: «Լեռնիդը շատ ծանր էր տանում մեր հայրենիքի մասնատվելը, մեր հողի՝ գիշատիշների ծերքում գտնվելը: Եվ միշտ երազում էր, որ հայ մարդն ապրի իր պատմական հայրենիքում: Նա Արցախը ճանաչում էր որպես Կայաստանի դարպասներ: Նրան ճանաչում են որպես կիրը ու շիտակ մարդ, իշխան գիններ, ում հանար առաջնայինը եղել է ազգի ճակատագիրը: Մեր պատերազմը մեզ ստիպում է ոչ միայն հիշել, այլև զգաստանալ՝ հիշելով այն ամենը, ինչով մենք անցանք, իմանալ՝ որոնք են իրական արժեքները և դեն ճետել այն ամենը, ինչը վերջում բերում է կործանման»:

Յանդիսավոր ժողովի մասնակիցների համար ցուցադրվեց «Գոյանարտ» հեռուստածրագրի կողմից պատրաստված «Հայունմիքի և բարոյականի զինվորը» տեսաֆիլմը:

Միջոցառմանը մի առանձին շուրջ հաղորդեցին Զիվան Սարգսյանի ասմունքն ու «Պաշտպանության բանակի «Ասպետ» երգի-պարի համույթը, որոնց միացավ հանրաճանաչ Երգչուիի Զարուիի Բարայանը՝ հայրենասիրական երգերի կատար-

«Լուսարար»

ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԿՈՒՇՈՒՐԱ

ԹԵՍԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔԻ ՆՄՈՒՅՐԻՆԱԿԱՆ

Մարմնամարզության թեստային
առաջադրանքի նմուշօրինակ

1. Ներքինիչալ վարժություններից ո՞րը մարմնամարզական վարժություն չէ:

- 1) հավասարակշռության վարժություն,
- 2) ակրոբատիկական վարժություն,
- 3) կախեր և հենումներ,
- 4) թափավագքով հեռացատկ:

(1 միավոր)

2. Շարային ո՞ր դրությունն է համարվում տողանակ:

1) շարք, որտեղ պարապողները դասավորված են մեկը մյուսի հետևից՝ ըստ ծորակի,

2) շարք, որտեղ պարապողները դասավորված են մեկը մյուսի կողքին,

3) շարք, որտեղ պարապողները դասավորված են՝ երկրորդ համարներն առաջին համարներից հետ,

4) շարք, որտեղ պարապողները դասավորված են միջյանց հետևից՝ երկու շարքով:

(1 միավոր)

3. Որ դրությունն է համարվում «կախ» դրություն:

1) մարմնի դիրքն է մարզագործիքի վրա, եթե ուսերի առանցքը բարձր է բռնվածքից,

2) մարմնի դիրքն է մարզագործիքի վրա, եթե ուսերի առանցքը հավասար է բռնվածքին,

3) մարմնի դիրքն է մարզագործիքի վրա, եթե ուսերի առանցքը ցածր է բռնվածքից,

4) մարմնի դիրքն է մարզագործիքի վրա, եթե ծեռքերով հենված է գործիքին:

(2 միավոր)

4. Դայ մարմնամարզիներից ո՞վ է ժամանակակից օլիմպիական խաղերի առաջին չեմպիոնը.

- 1) Ալբերտ Ազարյան,
- 2) Դրանտ Չահինյան,
- 3) Էդուարդ Ազարյան,
- 4) Արթուր Շակորյան:

(2 միավոր)

5. Որ դրությունն է համարվում «կամուրջ» դրություն:

1) մարմնի կլորացած վիճակն է, ոտքերը ծալված առաջ դրությամբ,

2) մարմնի կլորացած դրությունն է ոտքերի և ծեռքերի վրա, մեջքով դեպի ցածր,

3) մարմնի պտտական շարժումն է ծեռքերի հենումով,

4) մարմնի պտտական շարժումն է դեպի հետ՝ ոտքերի հրումով, ծեռքերի հենումով:

(2 միավոր)

6. Ներքինիչալ դրություններից ո՞րը ցատկն է հենացատկը:

1) որևէ հենակետից գոյաց ոտքի հրումով մարմնի թթվածքն է առաջ, վեր,

2) որևէ հենակետից մեկ ոտքի հրումով մարմնի թթվածքն է առաջ, վեր,

3) գործիքի հաղթահարումն է ցատկումով, որում հրվում են նախ ոտքերով, ապա՝ ծեռքերով,

4) գործիքի վրա կանգնած դրությունից ցատկելու է և առգետումը:

(2 միավոր)

Արլետիկական վարժությունների թեստային առաջադրանքի նմուշօրինակ

- 1) Ողբեր են կարծ տարածության վագերը,
- 2) 30մ., 40մ., 100 մ., 500մ.,
- 3) 30մ., 60մ., 100մ., 400մ.,
- 4) 60մ., 100մ., 200մ., 300մ.,
- 5) 40մ., 50մ., 60մ., 100մ.,

(1 միավոր)

2. Մրցումների ժամանակ ինչպիսի մեկնարկիցն սկսում կարծ տարածության վագերի կատարումը.

- 1) բարձր մեկնարկից,
- 2) ցածր մեկնարկից,
- 3) ընթացքից,
- 4) կանգնած դիրքից:

(1 միավոր)

3. Ի՞նչ փուլերից է կազմված «թափավագրով հեռացատկ» վարժությունը:

- 1) թափավագր - հրում-վայրէջք,
- 2) թափավագր - ճախրում-վայրէջք,
- 3) թափավագր - հրում-ճախրում-վայրէջք,
- 4) թափավագր - ցատկ-վայրէջք,
- 5) կախեր

(1 միավոր)

4. Փոխանցումավագքի ժամանակ ինչպիսի մեկնարկում փայտիկի փոխանցումը,

- 1) փոխանցողը աջ ծեռքով փայտիկը փոխանցում է ընդունողի ձախ ծեռքին,
- 2) փոխանցողը ձախ ծեռքով փայտիկը փոխանցում է ընդունողի աջ ծեռքին,
- 3) փոխանցողը երկու ծեռքով փայտիկը փոխանցում է ընդունողի ձախ ծեռքին,
- 4) փոխանցողը երկու ծեռքով փայտիկը փոխանցում է ընդունողի աջ ծեռքին,

(1 միավոր)

5. Ինչպիսի հերթական փուլերից է կազմվագրով մարզավորումը:

- 1) մեկնարկ-մեկնարկային թափավագր-վագր տարածությունում-վագքի ավարտ,
- 2) մեկնարկ-վագք տարածությունում-վագքի ավարտ,
- 3) մեկնարկ-մեկնարկային թափավագք - վագքի ավարտ,
- 4) մեկնարկ-վագք տարածությունում-արգելի հաղթահարում-վագքի ավարտ:

(1 միավոր)

6. Ներքինիչալ վարժություններից ո՞րը արթետիկական վարժություն չէ:

- 1) արագացումով վագք 60 մետր,
- 2) թափավագրով բարձրացատկ,
- 3) հենացատկ ,այժիկի վրայով,
- 4) թեմիսի գնդակի նետում նշանակետին:

(1 միավոր)

7. Դիշյալ անվանի աթետներից ո՞վ է դարձել օլիմպիական խաղերի չեմային:

- 1) Ուրենա Ենանը,
- 2) Ֆահինա Մելինկը,
- 3) Իգոր Տեր-Շովիաննիսյանը,
- 4) Արմեն Մարտիրոսյանը:

(2 միավոր)

8. «Արլետիկա» մարզաձևը առաջին անգամ որուել և ո՞ր թվականին է ընդորվել օլիմպիական խաղերի ծրագրում:

- 1) 1896 թ. Աթենք,
- 2) 1900 թ. Փարիզ,
- 3) 1904 թ. Սենտ Լուիս,
- 4) 1908 թ. Լոնդոն:

(2 միավոր)

Բասկետբոլ մարզախաղի թեստային առաջադրանքի նմուշօրինակ

1. Բասկետբոլ մարզախաղի տևողությունն է:

- 1) 20 րոպե,
- 2) 30 րոպե,
- 3) 40 րոպե,
- 4) 60 րոպե:

(1 միավոր)

2. Յուրաքանչյուր թիմից քանի առաջնորդ է լինում խաղահրապարակում:

- 1) 8 խաղացող,
- 2) 10 խաղացող,
- 3/ 12 խաղացող,
- 4) 14 խաղացող:

(1 միավոր)

9. Սեփական կիսադաշտից մրցակցի զամբյուրի մեջ նետված գնդակը հաշվվո՞ւմ է միավոր, թե ոչ:

- 1) այո,
- 2) ոչ:

(1 միավոր)

10. Եզրային գոյացի մրցակցի զամբյուրի մեջ նետված գնդակը հաշվվո՞ւմ է միավոր:

- 1) այո,
- 2) ոչ:

(1 միավոր)

2. Անտումը կատարվել է գնդակի վարումից անմիջապես հետո,

- 3) Անտումը կատարվել է գնդակի վարումից երկու քայլից հետո,
- 4) Անտումը կատարվել է գնդակի վարումից երեք քայլից հետո:

(1 միավոր)

5. Գնդակի փոխանցումը կատարվել է գնդակի վարումից անմիջապես սխալ:

- 1) գնդակը փոխանցումը կատարվել է գնդակի մեջ ծեռքով,
- 2) գնդակը փոխանցումը կատարվել է մեջ ծեռքով,
- 3) գնդակը փոխանցումը կատարվել է գնդակի քայլումից երկու քայլուց հետո,
- 4) գնդակը փոխանցումը կատարվել է գնդակի քայլումից երեք քայլուց հետո:

(1 միավոր)

6. Ո՞ր դեպքում է նշանակվում տուգանային նետում:

- 1) գնդակը մրցակցի ծեռքով դուրս է գալիս եզրային գծից,
- 2) երկու թիմերի խաղացողում գնդակը բարձրացնելու ժամանակական սխալ,
- 3) պաշտպան խաղացողում բարձրացնելու ժամանակական սխալ,
- 4) պաշտպան խաղացողում հարվածում է հարձակվողի ծեռքին:

ՀԵՏԱՅԱՑ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԽԹԱՆԻՉ ՈՒԺԵՐԸ

Այս օրերին երեսն համեմատության կարգով կամ առիրից առիր, իսկ որոշ դեպքերում էլ հպանացիկ նշվում է խորհրդային դպրոցի որոշ առավելությունների մասին: Այդ առումով ստորև հրապարակված հոդվածով իր կարծիքը է հայտնում ԼՂԴ վաստակավոր ուսուցչը, 20-րդ դպրոցի Արցախի վագագույն մանկապարժ Միջայի ԲԵՐԱՄԱՐՑԱԾ:

Գիտենայ է պետք, որ խորհրդային դպրոցի առջև կանգնած խմբիները մասնակի պահանջների առումով այլ էին այսօրում մեր դպրոցի խմբիներից:

ԽՄՀԴ-ը՝ որպես աշխարհից կորպահ, ստալինյան երկար վարագրով անցրած տվածք, որոյ առումով նոյնին կողիցած ու մեկնաւացված ու իր խմբիների մեջ անփոփած, բայց այդ միայնակ վիճակում աշխարհը առաջնարարություն էր երկիր, զգուշություն էր ունենալ առաջնակարգ առաջնարարություն և առաջապահ մշակություն:

Ենց երկիր արագ կանգնած նման խմբիր լուծելու համար անհամեշյան է առաջնորդվել: «Արաջավոր դպրոցն է երկիր զարգացման արդյունք» շինական կազմակերպություն: Այդ դպրոցի ԽՄՀԴ-ում պայքարը առաջնորդության վեհացման համար, որն անցած դպրոց 30-աման բակալավր դպրոցների կարևոր խնդիրը:

Դայենական առաջապահ մանկապարների (Սակարեն և ուրիշներ) միջոցով արմատապես վերակառուցվեց դպրոցը, որում մոցվեցին հաստատում ուսումնական ծրագրեր, չփոփոխվող դասագրքեր, ուսումնական պյաններ, դաս-դասամանային համակարգ և այլն:

Երկիր հետապն զարգացած դպրոցների առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրեր, չփոփոխվող դասագրքեր, ուսումնական համակարգը: Այդ մասնակի դպրոցի ամենաներ նվազական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Իմ ապաստ ժամանակի խորհրդային դպրոցը, որ ընդգրկում է կես դպրի էլ ապելի ժամանակաշրջանը՝ 1935-1991 թվականները, դժվարություններով լեցուն մի ժամանակահատված էր պարունակում:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրեր, ուսումնական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Իմ ապաստ ժամանակի խորհրդային դպրոցը, որ ընդգրկում է կես դպրի էլ ապելի ժամանակաշրջանը՝ 1935-1991 թվականները, դժվարություններով լեցուն մի ժամանակահատված էր պարունակում:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանական ֆաշիզմի դեմ:

Երկիր առջև որպես նոր՝ ստավավոր գիտելիքներով նշված հայրենական ծրագրության 2-րդ աշխարհանառության ԽՄՀԴ տարած համանական էր գերանա

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԵՆՐԻԿ ԷՂՈՅԱՆԻ ԲԱՆԱՐՎԵՍԻ ՄԻ ՔԱՆԻ ԱՌԱՋԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ընդհանրապես, Յ. Էղոյանը մեր այն ստեղծագործողներից է, ում աշխատանքների մեջ մասն ընթերցվում է առանց նոտային լարման ու ընկալման ժիգի: Բայց խորիելու, զգալու, հոգեկան տարաբնույթ ապրումների տեղիք տալու գործերն օգալի շատ են: Յեղինակը վերնագրերն ու թեմաներն այնպես է կապակցում, որ թվում է՝ անակնկալ է: Օրինակ՝ 1991թ. ոգևորության ու հուսախարության դժնապատիր շրջանում գրված «Երկնարնակներ» բանաստեղծությունը, ուր առօրեական հագուկապի, ընտանիքի սովորական հոգսերի այլարանությամբ գեղագիտական հարց է արձարություն: Անկապա թվացող բառերի հնուտ շաղկապնաճ՝ հեղինակը հիսունականների լեզվարկեստի ծնն է նորագույնին համադրում աստվածային հավատքով ու աստվածային կերպարներով: Սյուրը թերեւ է, անբռնագրուիկ, մատչելի ու ընկալելի, իսկ բանաստեղծական ծնները՝ հին ու նոր:

Երկնաբնակներ
Պոեզիան Որդին է՝ կարծ հագած և
անվիոյք
թափված մագերով: Դայրը խստադեմ
մատը թափ տալիս,
բայց ոչինչ չի ասում: Մայրը փոխում է նրա
հագուստները,
կարճացնում, երկարացնում, փոխում ձևերը,
մագերը սանրում,
և ինքը էլ հաճախ խաղում նրա հետ:
Բայց խաղը խաղ չէ, և լուրջը լուրջ չէ:
Այն, ինչ տեսնում ես, ոչ թե անցում է
բառերի միջև,
Այլ հավերժական մի ներկայացում
Յոր, Մոր ու Որդու
դարերի, աշխարհների, գալակտիկաների
և աներևույթ Երկնաբնակների

Իսկ 1992թ. գրված՝ ուղղակի ու փոխաբերական իմաստներով հագեցած «Պարտանուրիական» բանաստեղծությունը սովորական դյուրահավաստ մարդու, առավել ևս, արվեստագետի՝ նորօրյա ժամանակներում, նոր կացութաձևի տնտեսական ահավոր վաշխառուական ճգնաժամն է ներկայացնում։ Դեղինակը մեր բարաշերտերի անսահման հարստությունը (տնտեսագիտական, առօրյա, արվեստի, հավատի) հոգնած, իմաստնացած

հանգիստ հումորով զուգակցում է իրար՝ վեր հանելով հոգաչափ ու ունայնաձեռն հայ դյուրահավաս մարդուն: Եվ վերջում կատարում ՀՀ դարի երկրորդ կեսի լեզվարվեստի նորարարական պարզունակ հակադրամիասնական կենսափիլիստիքությունը:

Պատմաբեռնո ճերթեղին ասիանօս

Դարսութանուիլ մատքելիս պահածօթ
նուրիհակմեր,
Երանք պահանջում են պարտքը քեզանից,
մինչեռ ոսքից գլուխ
դու ողովզած ես քո հոգսերի մեջ: Անձրևը
նվազում է
Սոցարտի Lagrimosa-ն: Անձրևը գույմ
ումի: Կա քո խոսքի գույնն է:

Մեղքն ունի փրկագին, բայց ո՞րն է
փրկագինը:
Վերջը հատուցում է սկզբի համար:
Տունը կառուցված է: Ցանկապատի վրա
փուլած սավաններ:
Երեկոն կուլ է տալիս կանանց ու
տղամարդկանց,
որոնք այգու մեջ փնտորում են մի մութ
անկյուն:

Պետք էր պահել այն, ինչ ասել չի կարելի:
Պետք է բարցնել այն, այսինքն՝ խոսել:
Արար ու քե լրինեաման Անգառասին

Սրասք ոչ թե տատեսապան, կեսցաղային ծանր տարեգրության խոստովանություններ են միայն, այլ նաև հոգու շարժման, ներաշ-խարիի վերովարումների, կենսունակության պատմություն, որը շնչում է առօրյայով: Մեծ բանատեղի ընդիմանրական բարերն այն-պես են շաղախվում սակավ հուշղականին, որ ընդհանրացած թախծության կամ դժգոհության փիլիստիկայությունն ավելի շատ փոխվող տրամադրությամբ ստեղծում է հույսի, լույսի ծիկրակումներ:

«Իմ կյանքը» շարքում (2003-2005թ.) «հեռուն երևուն, բայց մոտը՝ ոչ» այլաբանորեն սրտնեղում է բանաստեղծը: «Որտով է խոսում պիեսի Աստվածը» նույն ժամանակահատվածում պոռեկում է բանաստեղծը:

Հեղինակը մեծ մասամբ հանգիստ ու մեղմ է խոսում, երբեմն աղաչական: Դրա լավագույն արտահայտությունն է «Զոհվածների հանգիստը» (1990թ.) բանաստեղծությունը:

Զոհվածների համգխատը մի խռովեք:
Առաջին անգամ նրանց ուսկորմերը
հանաձայն իրար հետ
և ճակատագրի,

պառկած են այստեղ՝ պարտքը
կատարած:
Քարն այստեղ զգայուն է ավելի, քան

Առաջին անգամ
հոգին լսում է մարմնի բողոքը
այս լուր հողաբմթից:
Զիվկանձնեն համարու մե՛ հորուե՛:

Ալլովածադրութափականը պի խալվաք.
Ալեքսանդր Թոփչյանը Զահրատի բանար-
վեստի Վերաբերյալ գրել է. «Բանաստեղծը
նախ և առաջ գտնում է իրը, եռթյունը, որոշա-
կին: Իրերի՞ պոեզիա, թե՞ բառերի պոեզիա:
Բանաստեղծն ընտրում է առաջնորդ: Մենք
դուրս ենք գալիս բառերի իշխանությունից,
մեզանից առաջ տեսնված, ստեղծված և գնա-
հատված աշխատանքների կապանքներից,
ուրաքանչախ արեժակա ուրաքանչախ ուր-

Իսկ 1992թ. գրված՝ ուղղակի ու փոխաբերական իմաստներով հագեցած «Պարտանուրիական» բանաստեղծությունը ստվորական ոյլուրահավատ մարդու, առավել ևս, արվեստագետի՝ նորօյա ժամանակներում, նոր կացութաձևի տնտեսական ահավոր վաշխառուական ճգնաժամն է ներկայացնում: Կերինակը մեր բառաշերտերի անսահման հարստությունը (տնտեսագիտական, առօրյա, արվեստի, հավատի) հոգնած, ինաստնացած բանարարային պիտօնիյի դյուքսաքրց, բահտրի մոգությունից և գնում դեպի իրերի պոեզիա: Դա մեզանից դուրս եղած պոեզիան է, շոշափելի, մշտապես շարժվող և փոփոխվող (Թոփչյան Ալ., Բարի սահմանները, Եր., 1978 թ., էջ 147): Եվ ահա այդ չափածոն նյութի հանապատասխան ստեղծում է բառը, պատկերը: Այս բնագավառում հետաքրքիր է Յ. Եղյանի մտաշխարիք: Ծիշու է, համաշխարհային առաջավոր մտածողությանը քաջածանոթ է հեղինակը, օտար բառերից չի խուսափում (օ-

տար Վեներա-ն ու Աֆրոդիտե-ն առավել է գրո-
ծածել, քան հայկական Աստղիկ-ը, կամ գոր-
ծածված մոտավորաբն երկու հարյուր հինգ
ամունից քառասուն է հայերեն), բայց մոտա-
ծողությունը, նրա գտած որդշակին հայկա-
կանն է: Դայի համաշխարհային ճանաչողա-
կանն է լուզում հարստացնել: Օրինակ՝ ահա
«Այդ ինչպես Եղավ» (1992թ.) բանաստեղծու-
թյան «իմ թևերի վրա տանում եմ իմ կյանքին
պատկերագիրը // օրերի մանր ասեղներով
ծեծված» պատկերը, ուր «օրերի մանր ասեղ-
ներից» հասկանում ենք առօրյա հոգսերը՝ ա-
վելացրած մասնագիտականն ու ստեղծագոր-
ծականը: «Մանր ասեղով ծեծվելը» իր հերթին
ստեղծում է խորքային իմաստ՝ մանր կո-
տանք՝ տանջանք՝ հոգետանջություն, որը
նաև համանարդկային երևոյթ է: Այդպես ե-
նաև «Երգի ոսկորները, կմախքը Վեներայի»
բազմաշերտ բանաստեղծությունը:

Երգը ոսկորներ ունի,
կանգնում է ուժքի վրա,
քայլում փողոցով, նստում սեղամի մոտ,
խմում է, ցավ զգում, դիտում ամեն ինչ,
իսկ երա կողքին սուլում է մի հարբած
քափառաշրջիկ:

Երգը ոսկեաներ ունի,
թէ ձեռ տաս նրան,
նրա մաշկի տակ դու կշոշափես
կմախքը Վեմերայի:

Կյանքը բովանդակող այս բանաստեղծության էությունը սովորական, հասարակ բառերով արվեստի, սիրո մշտականությունն է յուրովի շեշտում: Ոչ բանաստեղծական ուկոր, կմախք բառերը այստեղ հաճանիշից փոխարկվում են նույնանիշից: Եվ ահա սովորական բովանդակության փոխարեն գործածված ուկոր նորովի խնդիրը, որը հասարակա, առօրյա խոսքում շատ է գործածվում, այս իրադրություննում ծոցածին է դաշնում, հարազատ միջավայր ստեղծում, արվեստի միջուկ բովանդակում: Յ. Էղոյանը կարողանում է բանաստեղծական խոսքում նորովի, պարզ ու հասարակ ներկայացնել խոսքը: Եիշտ է, հեղինակը գեղեցկախոսության կողմնակիցներից չէ, բայց կարողանում է հաճելի պատկերակերտության վարպետ դառնալ, հետաքրքիր կառույցի խոսք շարուակարգողի անգույքական մասուցողը լինել: Դրամք կյանքի բազմազան կողմերին են առնչվում, բայց իշխողը բնությունն է, կենդանական աշխարհը, մարդարարածը և խոհերը:

Օրինակ՝ քամին ծառերի հանդիպմանն են գնում... և դաշտերի կանաչ տախտակամածում, // կովերը տանում են իրենց մարմինները հանձնում խոտերին // և ծովլում նրանց մեջ խառնվում հողին. դրսում քացվում է լույսն առավոտվա, // ողը ճարճքում է թարմությունից, մայրամուտի ձվից ելնում է առավոտը փոքրիկ թերով. ծարից ծառ ցատկում է անտառահավոք, հուզված // քարշ տալով հետևից իր ստվերը մթնող. Զրի մեջ լողում է մարմինը խեղվաճ նոյենքերի ...տերևները գրում են իրենց ավետարանը վերջին. Աերը կանաչ օգոստոսյան սաղարթ է. գիշերվա դեմքը կախվում է պատուհանին վրա ... իմ կյանքի տերևները շենք թափվի գետնին իմ խոստովանության կասկածելի շնչից. Ես նորից գալիս եմ քեզ մոտ, // լվացվելու լույսի ուժեղ շիթերով, որ դուրս են հորդում // քո մեջ բնակվող սիրո Աստվածության // կանաչ տերևներից. Ո՞ւմ եմ ես իշխում // ծաղի՞ն, որ խոսում է քամու թերանով, // ավագի՞ն, որի միջով կեսօրն է անցնուն. Ապրելը բարձր չէ // քո կյանքի էջին գրած, այլ մի լուս սպանություն // սեփական շեմի առաջ. Բանաստեղծն ինքնատիպ չէ, եթե նրա խոսքի մեջ // ողբն է գերիշխում. Բոլորն են ողբալի: // Պոետիայի գավաթը թերեներան // լիքն է արցունքներով և այլն:

3. Επηγανή ρωνιαρψέβατοιν αψατκεράψ
ψιρμάν, αρτσαχαյτζაկანοιτριάν ρε' αψან-
ηαկան և ρε' նորօրյա բոլոր ձևերը կան, բայց
դրանց գործածության հաճախականությունը
չափավոր է: Յանենատարար շատ են համե-
նատությունը, փոխաբերությունը և կրկնաբե-
րությունը: Ահա մի շարք նորարարական հա-
մենատություններ (ամբողջովին, համենատե-
լին կամ համենատյալը՝ ձեռքիս խեցիներ եմ
պահում, // նրանք արձագանքում են, // ես լուս
եմ նրանց, // ինչպես մամուռն է լուս քարին.
Մանկությունը իշնում է գահից, ինչպես Ալբանը
դրախտից (դժգոհություն). սառցի // պես Օ-
լիմպիոսից // լսվում էր քրքիջը անհոգ աստ-
վածների. Ֆավնի հոգին ճռնչում էր, ինչպես
ժանգոտած մի դուռ (Բուդրայի). սիրտը ինչ-
պես լոտոսի տերև, ... դեմքը նրա փայլում է
ամշարժ արևի նման. նրանք այլևս օվկիանոս
չեն մտնի, // ովքեր իշխանության անկողինն
են մտնում կրօստ // կատվի պես. դու հայտն-
վում ես, // ինչպես մի կադր, որ չի շարունակ-
վում // հաջորդ կադրերի մեջ. Ինչպես գիպսից
հանված հետմահու դիմակ, ինչպես գործի վեր-
ջում մի հետգրություն և կամ տելեֆաքը՝ հան-
կարծակի եկած XXI դարի դաժան սարքերից
և այլն:

Բարի իհաստի, մտքի նկատմամբ նոր հետախուզական, թթիչքային մոտեցումները Հ. Եղոյանի սովորական ոճն են ի սկզբանե (օրինակ՝ մուածող եղեօ - կիմ): Նրա հոգու շնչառությունը... վառված, հոգր կտրած, բայց հետո մարմանդած խոսքի միջուկը եղոյանական թուշանք է ստեղծում: Այս կապակցությամբ հետաքրքիր է Սերգեյ Արարելյանի ասույթը. «Եվ այդ ամենի խտացումը բանաստեղծական հոգու երկրորդ ես-ն է կազմում: Ուրեմն՝ մողելի մեջ բանաստեղծը ներկայացնում է նույն աշխարհի երկու խտացված վիճակները՝ առօրեականը, նյութականը և մետաֆորայինը» (Արարելյան Ս., Բարի կեցության խորհուրդը, Եր., 1988 թ., էջ 99): Օրինակ՝ ահա ամենօրյա գործուն ու սովորական յՈՒՅ բարը մեծ ստեղծագործողի բանավեստում.

Ծառեի խշոցը
ինձ վերադարձնում է այն ժամանակը,
երբ մեր ոտնածայնը
խեղդվում էր գիշերվա ամտակ դրյալի
մեջ...
Կամ՝ հասարակ թվացող ու բազմինաստ

Կաչաղակը նորից իշխում է
ցանկապատին,
իսկ ամռան արևը գյուղում եռանդով
խոսում է թիթեյա տանիքների հետ:
Սովորական բառն անգամ նոտենում է բա-
նաստեղծականին, զգացնունքին, անգամ փի-
լիստիայությանը: Այս կապակցությամբ արժե
հիշել Սերգեյ Սարինյանի հետևյալ ասությունը.
«...քնավ էլ զգացնունքի բացատում չէ, այլ նորա
բարձրագույն որակի հայտնաբերում: Փիլիսո-
փայությունը պոեզիայի ծգուում է, և եթե էդո-
յանը փորձում է ստուգել իր կարողություն-
ներն այդ ոլորտում, ապա միայն կարելի է
խրախուսել» :

